

Asia: VM183:00/2017 ja VM/1631/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleisenä arviona voidaan todeta, että ehdotettu tiedonhallinnan uudistus on tarpeellinen ja edistää toteutuessaan tietojärjestelmien yhteentoimivuutta ja digitalisaatiota. Nykyinen lainsäädäntö vanhentunutta.

Nyt tehty lakiesitys jää kovin teoreettiseksi ja vaikeaselkoiseksi ja epäselväksi jää, ovatko uudistuksen hyödyt riittävät suhteessa sen aiheuttamiin kustannuksiin, jotka

pienellä kunnalla tulevat olemaan kohtuuttomat. Lakiesitystä ei saisi panna täytäntöön ennen kuin sote- ja maakuntauudistus on varmistunut ja saatu päätökseen. Tällä voitaisiin estää moninkertaisia järjestelmähankintoja digitalisaation vuoksi, esim. kunnissa, joilla on oma perusterveydenhuolto sekä sosiaalihuolto, eikä niitä ole järjestetty kuntayhtyminä.

2. Arvionne lukuun 2 Nykytila

Tiedonhallinnan lakien yhdistäminen ja samalla yhtenäistäminen on hyvä asia. Täytyy kuitenkin huolehtia siitä, että laki on selkeä ja sen tavoitteet mahdollisia toteuttaa.

3. Arvionne lukuun 3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Esityksen tavoitteet ovat hyvät.

5. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 1 yleiset säännökset (pykälät 1-4 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Tiedonhallintayksikön tulisi toimia kehittäjänä kustannustehokkaasti siten, että lakimuutoksesta ei aiheudu ylimääräisiä kustannuksia kuntasektorille.

6. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 2 Julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleinen ohjaus (pykälät 5-9 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Tuleva tiedonhallintalaki tulee suunnitella niin, että se kestää aikaa eikä ristiriitoja pääse syntymään lain sisällä eikä suhteessa toisiin lakeihin.

Uuden toimielimen, tiedonhallintalautakunnan, perustaminen tuo taas lisää byrokratiaa ja kustannuksia. Olisi järkevämpää pyrkiä järkevään ohjeistukseen ja matalan tason ohjaukseen. Lisäksi epävarmaa on, tuoko uusi ohjaus uusia Juhtia ja Vahteja jne, joiden sisältö on käyttäjän näkökulmasta todella sekava. Niiden ymmärtämiseen ja niihin osallistumiseen tarvittaisiin joka kunnalle oma yksikkönsä, joka on varsinkin pienten kuntien mittakaavassa haasteellista.

7. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 3 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen (pykälät 10-12 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Tiedonhallintamalli on erittäin yksityiskohtaisesti säädelty. Kaikessa suunnittelussa tulisi ottaa huomioon myös pienemmät yksiköt ja niiden resurssit toimia lakiesityksen mukaan.

8. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 4 Tietoturvallisuus (pykälät 13-18 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Tietoturvallisuuden toteuttamiseen tarvitaan täsmälliset ohjeistukset. Esityksessä tulisi ottaa kantaa vähimmäisvaatimukseen tietoturvallisuuden toteuttamisen osalta, nyt se jää liian yleiselle tasolle eikä anna yksiköille eväitä lähteä rakentamaan lain mukaista tahtotilaa.

9. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 5 Turvallisuusluokittelu (pykälät 19-22 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Muutos tulee aiheuttamaan kohtuuttomia kustannuksia kuntasektorille.

10. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 6 Asian ja palvelujen tiedonhallinta (pykälät 23-26 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Epäselviä kohtia on paljon, jotka aiheuttavat lisätöitä ja joiden kustannuksia ei voi ennustaa.

11. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 7 Tietoaineistojen muodostaminen ja sähköinen luovutustapa (pykälät 27-31 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Sähköinen arkistointi on kunnissa vielä lapsen kengissä ja muutos nyt esitettyyn tulisi olemaan mahdoton toteuttaa näin lyhyellä aikataululla. Tällä hetkellä ei ole mitään yhteinäisiä toimintatapoja sähköisen arkiston suhteen ja moni kunta on vasta miettimässä sellaisen hankkimista.

Toimivien arkistojärjestelmien toimittajia on liian vähän eikä tarjolla ole sellaista valmista kustannustehokasta järjestelmää, johon saisi arkistoitua kaikki dokumentit riippumatta hallinnonalasta. Pienempien kuntien on mahdotonta lähteä itse "koodaamaan" järjestelmää, joka kattaisi koko kunnan sähköiset palvelut/arkiston.

12. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi (pykälät 32-38 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Arkistointitarpeen määrittäminen onnistunee suurilta kaupungeilta, mutta miten pienissä kunnissa resursoidaan tällaista asiantuntemusta, kun asiantuntijoita ole saatavilla?

13. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 9 Erinäiset säännökset (pykälät 39-40 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Tiedonhallintamallin osalta siirtymäaika on aivan liian lyhyt. Nyt olemme keskellä suurta muutosta, sote- ja maakuntauudistusta, jonka tulevaisuus pitäisi pystyä näkemään ennen kuin nyt tehty lakiesitys saatetaan voimaan. Lakiesitys luo pahimmillaan vain lisää sekasortoa ja suuria kustannuksia samalla, kun sille asetetut tavoitteet jäävät toteutumatta. Lakiesityksessä tulisi kokonaisuudessa huomioida yksiköiden erilaisuus.

14. Muut huomiot

-

Vaikutusten arviointi

Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen:

Kunnissa lakiesitys tarkoittaisi yksinkertaisesti sitä, että tarvittaisiin lisää henkilöstöä ja ostopalveluja, jotta lain määräykset voitaisiin toteuttaa.

Tietoturvallisuus:

Tiedonhallintalain ehdotukset aiheuttavat lisäkustannuksia lain soveltamisalaan kuuluville tahoille.

Asian ja palvelujen tiedonhallinta:

-

Tietoaineistojen luovuttaminen ja sähköinen luovutustapa:

-

Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi:

Kunnilla ja muilla viranomaisilla on tällä hetkellä arkistoituna valtavat määrät asiakirjoja. Laki ei anna vastausta siihen, miten menetellään paperiarkiston suhteen.

Muuta huomioitavaa:

Lain voimaan astumisen jälkeinen toteutusaikataulu tulee miettiä uudelleen, tällaisenaan se on liian nopea eikä mahdollista kunnollista asiaan perehtymistä ja asioiden toteuttamista. Kiireellä on pilattu useita hyviä tavoitteita.

Koskenlaine Suvi
Oulaisten kaupunki